

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY

JULIANE KOKOTT

prednesené 23. septembra 2004¹

I — Úvod

1. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Rady 90/642/EHS z 27. novembra 1990 o stanovení maximálnych hladín pre rezíduá [úrovni rezíduí — *neoficiálny preklad*] pesticídov v a na určitých produktoch rastlinného pôvodu vrátane ovocia a zeleniny² (ďalej len „smernica 90/642“). Predmetom konania pred vnútroštátnym súdom Helsingin hallinto-oikeus (správny súd Helsinky) je žaloba dovozcu listov viniča proti dvom rozhodnutiam fínskej colnej správy. Týmito rozhodnutiami sa dovozcovi zakázal dovoz listov viniča s odôvodnením, že obsahujú rezíduá pesticídov v miere, ktorá presahuje najvyššiu povolenú úroveň. Vnútroštátny súd kladie otázku, či sa smernica 90/642 vzťahuje na listy viniča.

II — Právny rámec

A — Právo Spoločenstva

2. Článok 1 ods. 1 smernice 90/642 v znení zmenenom a doplnenom smernicou 97/41/ES³ (ďalej len „smernica 97/41/ES“) znie:

„Táto smernica sa bude uplatňovať na výroby [produkty — *neoficiálny preklad*] v rámci skupín špecifikovaných v stĺpci 1 prílohy, ktorých príklady sú uvedené v stĺpci 2, pokiaľ výroby [produkty — *neoficiálny preklad*] v menovaných skupinách alebo časti výrobku [produktu — *neoficiálny preklad*] opísaného v stĺpci 3 môžu obsahovať určité zvyšky [rezíduá — *neoficiálny preklad*] pesticídov.

Táto smernica sa bude tiež uplatňovať na tie isté výroby [produkty — *neoficiálny pre-*

1 — Jazyk prednesu: nemčina.

2 — Smernica Rady 90/642/EHS z 27. novembra 1990 o stanovení maximálnych hladín pre rezíduá [úrovni rezíduí — *neoficiálny preklad*] pesticídov v a na určitých produktoch rastlinného pôvodu vrátane ovocia a zeleniny (Ú. v. ES L 350, s. 71), viackrát menená a dopĺňaná, naposledy smernicou Komisie 2004/61/ES z 26. apríla 2002 (Ú. v. ES L 127, s. 81).

3 — Smernica Rady 97/41/ES z 25. júna 1997, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 76/895/EHS, 86/362/EHS, 86/363/EHS a 90/642/EHS týkajúce sa stanovenia maximálnych úrovní rezíduí pesticídov v a na ovocí a zelenine, obilninách, potravinách živočíšneho pôvodu a určitých výrobkoch rastlinného pôvodu, vrátane ovocia, respektíve zeleniny (Ú. v. ES L 184, s. 33).

klad] po vysušení alebo spracovaní, alebo po včlenení do zložených potravín, pokiaľ tieto môžu obsahovať určité zvyšky [rezíduá — *neoficiálny preklad*] pesticídov.“

3. Článok 3 ods. 1 smernice 90/642, zmenej a doplnenej smernicou 97/41 znie:

„Výrobky [Produkty — *neoficiálny preklad*] v skupinách alebo tam, kde to pripadá do úvahy, časti výrobkov [produktov — *neoficiálny preklad*] uvedené v článku 1 neobsahujú, od doby prepustenia do obehu, úrovne rezíduí pesticídov vyššie, ako sú úrovne, ktoré sú špecifikované v zozname uvedenom v prílohe II. ...“

4. Článok 5 smernice znie:

„Členské štáty nesmú zakázať produkty uvedené v článku 1 alebo brániť v ich uvedení do obehu na svojich územiach na základe toho, že obsahujú rezíduá pesticídov v prípade, že množstvo takých rezíduí v a na produktoch alebo častiach príslušných produktov neprevyšuje maximálne úrovne stanovené v zozname uvedenom v článku 1.“

5. Príloha I smernice obsahuje zoznam produktov a skupín produktov, pre ktoré

platí maximálna úroveň pesticídov. Tento zoznam je vytvorený vo forme tabuľky s tromi stĺpcami. Prvý stĺpec tabuľky má názov „Skupina výrobkov [produktov — *neoficiálny preklad*]“, druhý stĺpec „Výrobky [Produkty — *neoficiálny preklad*] zaradené do skupiny“ a tretí stĺpec „Časť výrobku [produktu — *neoficiálny preklad*], na ktorú sa vzťahujú maximálne hladiny [úrovne — *neoficiálny preklad*] rezíduí“.

6. V prílohe II smernice sú pre produkty uvedené v prílohe I uvedené maximálne úrovne jednotlivých pesticídov v mg/kg.

7. Listy viniča nie sú výslovne uvedené ani v prílohe I, ani v prílohe II smernice.

8. V prílohe I smernice je v prvom stĺpci uvedená o. i. skupina produktov „Bobuloviny a drobné ovocie“. V rámci tejto skupiny je v druhom stĺpci uvedené o. i. „Stolové a muštové hrozno“. V prvom stĺpci prílohy I je uvedená aj skupina produktov „Listová zelenina a čerstvé byliny“, pre ktorú sú ako produkty v druhom stĺpci priradené o. i. šalát a podobné, špenát a byliny.

9. Podľa prílohy II smernice v znení zmenenom a doplnenom smerniceou 98/82/ES⁴ a smernicou 2000/42/ES⁵ predstavuje maximálna prípustná úroveň pre skupinu produktov „Listová zelenina a čerstvé byliny“ 0,05 mg/kg chlorpyrifosu a 0,02 mg/kg fenarimolu. Pre stolové a muštové hrozno predstavuje maximálna prípustná úroveň 0,5 mg/kg chlorpyrifosu a 0,3 mg/kg fenarimolu.

B — Vnútroštátne právo

10. Ustanovenia smernice boli prebrané rozhodnutím fínskeho ministerstva obchodu a priemyslu č. 896/99. Ani toto rozhodnutie neobsahuje výslovnú úpravu týkajúcu sa listov viniča. Navyše toto rozhodnutie prebralo ustanovenia smernice týkajúce sa skupín produktov a príslušných maximálnych úrovní.

4 — Smernica Komisie 98/82/ES z 27. októbra 1998, ktorá mení a dopĺňa prílohy k smerniciam Rady 86/362/EHS, 86/363/EHS a 90/642/EHS o stanovení maximálnych hodnôt rezíduí pesticídov v a na obilninách, potravinách živočíšneho pôvodu a určitých produktoch rastlinného pôvodu vrátane ovocia a zeleniny (Ú. v. ES L 290, s. 25).

5 — Smernica Komisie 2000/42/ES z 22. júna 2000, ktorá mení a dopĺňa prílohy k smerniciam Rady 86/362/EHS, 86/363/EHS a 90/642/EHS o stanovení maximálnych hladín pre rezíduá pesticídov v a na obilninách, potravinách živočíšneho pôvodu a určitých produktoch rastlinného pôvodu, vrátane ovocia a zeleniny (Ú. v. ES L 158, s. 51).

III — Skutkový stav a prejudiciálne otázky

11. Spoločnosť E. Gavrielides Oy (ďalej len „Gavrielides“) chcela do Fínska doviezť v marci 2002 jednu dodávku plnených listov viniča a v júli 2002 jednu dodávku listov viniča nakladaných v solnom náleve.

12. V laboratóriu fínskej colných orgánov boli vzorky týchto produktov preskúvané na rezíduá pesticídov. Analýza ukázala, že plnené listy viniča obsahujú 0,28 mg/kg chlorpyrifosu, plnené listy zo Salzlake 0,11 mg/kg chlorpyrifosu a 0,14 mg/kg fenarimolu.

13. Na základe týchto výsledkov zakázala colná správa rozhodnutiami z 29. júla 2002 a z 12. augusta 2002 (ďalej len „sporné rozhodnutia“) dovoz, uvedenie do obehu, ponúkajúce na predaj a akúkoľvek inú formu scudzenia týchto produktov. Uviedla, že maximálna úroveň je v prípade listov viniča 0,05 mg/kg chlorpyrifosu a 0,02 mg/kg fenarimolu. Maximálne prípustné úrovne pre pesticídy sú upravené v rozhodnutí fínskeho ministerstva obchodu a priemyslu č. 896/99, ktoré prebralo smernicu 90/642/EHS. Tieto zakotvené maximálne úrovne vyplývajú zo zaradenia listov viniča do skupiny produktov „Listová zelenina a čerstvé byliny“. Pre listy viniča platí

maximálna úroveň stanovená pre byliny, ktorou je 0,05 mg/kg chlorpyrifosu a 0,02 mg/kg fenarimolu.

byliny“ a príloha II smernice v tom zmysle, že listy viniča patria medzi „Ostatné byliny“?

14. Spoločnosť Gavrielides navrhla na vnútroštátnom súde zrušenie sporných rozhodnutí.

3. Do ktorej skupiny produktov a do ktorej položky patria listy viniča, ak nepatria medzi „Ostatné byliny“?

15. Uznesením z 22. septembra 2003 predložil vnútroštátny súd podľa článku 234 ES Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

IV — Právne posúdenie

„1. Má sa článok 1 ods. 1 smernice Rady 90/642/EHS z 27. novembra 1990 o stanovení maximálnych hladín pre rezíduá [úrovni reziduí — *neoficiálny preklad*] pesticídov v a na určitých produktoch rastlinného pôvodu vrátane ovocia a zeleniny v znení zmien a doplnení vykladať v tom zmysle, že sa smernica vzťahuje na listy viniča?

A — Pripomienky účastníkov konania

Ak je to tak:

2. Má sa príloha I smernice vykladať v tom zmysle, že listy viniča patria do skupiny produktov „Listová zelenina a čerstvé

16. Fínska vláda považuje výpočet produktov v prílohách smernice 90/642 za demonštratívny. Je toho názoru, že listy viniča treba zaradiť do skupiny produktov „Listová zelenina a čerstvé byliny“, a ako dôkaz o tom uvádza návrh Komisie pod názvom „Classification of (minor) crops not listed in the Appendix of Council Directive 90/642“⁶, v ktorom sú na strane 107 listy viniča zaradené ako byliny.

⁶ — Komisia, Generálne riaditeľstvo pre poľnohospodárstvo VI B II-1, príloha B, 7029/VI/95 rev. 5, 22/7/97 (http://europa.eu.int/comm/food/resources/publications_en.htm).

17. Spoločnosť Gavrielides a grécka vláda považujú výpočet produktov uvedených v smernici 90/642 za taxatívny. Listy viniča tam nie sú výslovne uvedené a smernica sa tak na listy viniča nevzťahuje. Podľa názoru gréckej vlády vyplýva nedemonštratívny charakter výpočtu produktov už z preambuly smernice, ktorej dvadsať odôvodnenie uvádza, že sa plánujú úpravy zoznamu produktov. Z toho vyplýva taxatívny charakter výpočtu. Spoločnosť Gavrielides uvádza, že na listy viniča sa vzťahuje len článok 14 nariadenia (ES) č. 178/2002 z 28. januára 2002⁷. Toto nariadenie zakazuje uvedenie do obehu produktov škodlivých pre zdravie. V prípade sporných produktov by však riziko pre zdravie predstavovala len konzumácia niekoľkých kilogramov produktu denne. Ak sa smernica 90/642 má uplatniť, listy viniča by podľa spoločnosti Gavrielides a gréckej vlády každopádne neboli zaradené do skupiny produktov „Listová zelenina a čerstvé byliny“. Naopak, rovnaké maximálne úrovne pesticídov by museli platiť pre všetky časti rastliny a to tak, že v tomto prípade by sa na listy viniča vzťahovala taká istá maximálna úroveň ako na hrozno.

chýbali vedecké štúdie. Nie je však v rozpore so smernicou, ak by členské štáty pri rešpektovaní ustanovení článkov 28 ES a 30 ES zaradili listy viniča pod ostatné byliny. V prípade návrhu Komisie z roku 1999 po názvom „Classification of (minor) crops not listed in the Appendix of Council Directive 90/642“⁸ išlo len o vyjadrenie názoru úradníkov Komisie. Tento dokument nebol predložený Komisii na schválenie, chýba mu preto právna záväznosť. Komisia je však aj proti zaradeniu listov viniča pod položku pre stolové a muštové hrozno. Rozdiely medzi listami viniča a hroznom sú príliš veľké. Okrem toho príloha I smernice nebola určená na úplnú harmonizáciu.

B — Stanovisko

18. Podľa Komisie smernica neobsahuje žiadne kogentné ustanovenia vzťahujúce sa na listy viniča. Na ich zaradenie doteraz

19. Prejudiciálnymi otázkami chce vnútroštátny súd zistiť, či sa smernica 90/642 vzťahuje na listy viniča, ktoré nie sú výslovne uvedené v smernici, a ak áno, do akej skupiny produktov, resp. pod aký produkt, ich treba zaradiť.

7 — Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín (Ú. v. ES L 31, s. 1).

8 — Pozri poznámku pod čiarou 6.

20. Na to, aby sa dalo na prejudiciálne otázky odpovedať, treba najprv preskúmať, či druhý stĺpec prílohy I smernice 90/642, v ktorom sú uvedené produkty, na ktoré sa vzťahuje smernica, má taxatívny alebo demonštratívny charakter.

21. Ak by bol výpočet produktov v druhom stĺpci taxatívny, tak ako to uviedli spoločnosť Gavrielides a grécka vláda, potom by sa smernica 90/642 nevzťahovala na listy viniča, pretože listy viniča nie sú v smernici výslovne uvedené. Ak by bol výpočet produktov len demonštratívny, muselo by sa preskúmať, či listy viniča patria pod nejakú skupinu produktov, resp. pod nejaký produkt, uvedený v prílohe I.

22. Zo znenia smernice vyplýva, že výpočet produktov v druhom stĺpci je taxatívny. Napokon, v článku 1 ods. 1 je výslovne uvedené, že smernica sa vzťahuje na skupiny produktov uvedené v stĺpci 1 prílohy I, pre ktoré sú v stĺpci 2 uvedené *príklady*¹⁰. Podľa znenia smernice je preto výpočet produktov v druhom stĺpci len demonštratívny, a nie taxatívny.

23. Pri hľadaní odpovede na to, či ide o demonštratívny, alebo taxatívny výpočet produktov, poukazuje Komisia na rozsudok Súdu vo veci Cacchiarelli a Stranghellini. V tomto rozhodnutí Súd vyslovil, že smernica 76/895/EHS o stanovení maximálnych limitov rezíduí pesticídov v a na ovocí a zelenine¹⁰ sa nevzťahuje na zemiaky, pretože zemiaky nie sú uvedené v prílohe I tejto smernice.¹¹ Toto odôvodnenie však nemožno použiť na tento prípad, pretože znenie oboch smerníc je odlišné. Článok 1 smernice 76/895/EHS stanovuje, že táto smernica sa vzťahuje „na produkty určené na ľudskú spotrebu...“, ktoré sú uvedené v položkách Spoločného colného sadzovníka stanovených v prílohe I...“. Príloha tejto smernice potom vypočítava iba jednotlivé produkty a nie skupiny produktov. Už zo znenia prílohy smernice 76/895/EHS tak vyplýva, že príloha má taxatívny charakter.

24. Smernica 90/642 bola vo veci Cacchiarelli a Stranghellini podstatná len vo vzťahu k jej použiteľnosti na určité pesticídy. V tomto rozsudku nie sú žiadne závery týkajúce sa charakteru výpočtu produktov uvedených v smernici 90/642.

10 — Ú. v. ES L 340, s. 26.

11 — Rozsudok z 23. februára 1995, Cacchiarelli a Stranghellini, spojené veci C-54/94 a C-74/94, Zb. s. I-391, bod 11.

25. V prospech demonštratívneho charakteru výpočtu produktov uvedených v druhom stĺpci prílohy I smernice 90/642 hovorí aj systematický výklad. Ak by mal mať výpočet produktov uvedených v druhom stĺpci taxatívny charakter, nebola by potrebná systemizácia do dvoch stĺpcov, podľa „skupín výrobkov [produktov – *neoficiálny preklad*]“ v prvom stĺpci a podľa „výrobkov [produktov – *neoficiálny preklad*] zaradených do skupiny“ v druhom stĺpci. Stačilo by, tak ako v prípade smernice 76/895/EHS¹², uviesť len jednotlivé produkty.

26. Okrem toho používa príloha II smernice pre viaceré skupiny produktov zbernú maximálnu úroveň pre ostatné produkty patriace pod danú skupinu produktov, napr. v prípade skupiny produktov „Bobuloviny a drobné ovocie“ stanovuje maximálnu úroveň pre produkty označené ako „Ostatné“ (bobuloviny). Aj toto zvyrazňuje demonštratívny charakter výpočtu produktov uvedeného v druhom stĺpci prílohy I, pretože pri taxatívnom charaktere výpočtu by nebolo treba žiadnu zbernú maximálnu úroveň pre ostatné produkty patriace pod danú skupinu produktov.

27. V prípade skupiny produktov „Listová zelenina a čerstvé byliny“ vyplýva aj zo

samotného znenia druhého stĺpca demonštratívny charakter tam uvedených produktov. Smernica tam totižto uvádza „šalát a podobné“ a v prílohe II „ostatné“ byliny.

28. Výpočet produktov v druhom stĺpci prílohy I smernice 90/642 nemá preto taxatívny, ale iba demonštratívny charakter.

29. Aj keď listy viniča nie sú uvedené v druhom stĺpci, mohla by sa smernica na ne vzťahovať, ak by listy viniča patrili do niektorej skupiny produktov, príp. do nejakej položky produktov. Tento predpoklad však treba preskúmať.

30. Na prvý pohľad prichádza do úvahy zaradenie do skupiny produktov „Listová zelenina a čerstvé byliny“, pretože v prípade listov viniča ide takisto ako v prípade šalátu, špenátu a bylín, uvedených ako príklady tejto skupiny produktov, o listy vhodné na konzumáciu.

31. Aj pokiaľ ide o konzumáciu spotrebiteľom, spôsob a predpokladané množstvo

12 – Pozri poznámku pod čiarou 10.

konzumácie, sú listy viniča plne porovnateľné so šalátom alebo bylinami.

množstvo rezídua bolo najmenšie prakticky možné a toxikologicky prijateľné“¹⁶.

32. Pri skúmaní otázky, či produkt možno zaradiť do danej skupiny produktov, však treba v zmysle teleologického výkladu zohľadniť aj ciele sledované smernicou. Účelom smernice je na jednej strane ochrana ľudí a životného prostredia¹³, na strane druhej však vychádza smernica z toho, že na zvyšovanie výnosnosti poľnohospodárskej produkcie je ochrana rastlín pred škodcami prostredníctvom pesticídov nevyhnutná.¹⁴

34. Pri stanovení maximálnych úrovní sa vzal ohľad na to, aké najnižšie hodnoty pesticídov sú potrebné na dobrú úrodu jednotlivých skupín produktov, príp. jednotlivého produktu. Minimálne množstvo potrebné na efektívny boj so škodcami sa odlišuje v závislosti od druhu rastliny. To aj vysvetľuje, prečo boli pre podobné rastliny, akými sú napr. ríbezle a černice, ktoré sú si veľmi podobné v spôsobe a v predpokladanom množstve konzumácie spotrebiteľom (a tým v požití škodlivín), stanovené odlišné maximálne úrovne.

33. Pri stanovení maximálnych úrovní rezíduí pesticídov sa dbalo na rovnováhu medzi týmito dvoma protikladnými cieľmi smernice, pričom ako maximálne úrovne boli stanovené také nízke záväzné maximálne úrovne, aby sa to zhodovalo so správnou poľnohospodárskou praxou.¹⁵ Uvedené „limity [úrovne — *neoficiálny preklad*] predstavujú používanie minimálnych množstiev pesticídu s cieľom dosiahnuť adekvátnu kontrolu uplatňovanú takým spôsobom, aby

35. Preto sa musia aj pri zaradení rastlín do niektorej skupiny produktov zohľadniť ich osobitosti týkajúce sa potreby použitia pesticídov proti škodcom. Zaradenie do skupiny produktov je možné len vtedy, ak je medzi rastlinami taká podobnosť, že možno vychádzať z toho, že rastliny sú vystavené škodcom a burine v rovnakej miere a potrebujú tak porovnateľné množstvo pesticídov na zabezpečenie čo najlepšej úrody. Skutočnosť, že sa dva produkty podobajú v spôsobe

13 — Pozri šieste odôvodnenie smernice 90/642.

14 — Pozri tretie a štvrté odôvodnenie smernice 90/642.

15 — Pozri štvrté odôvodnenie smernice 90/642.

16 — Tretie odôvodnenie smernice Rady 94/30/ES z 23. júna 1994, ktorou sa mení a dopĺňa príloha II k smernici 90/642/EHS (Ú. v. ES L 189, s. 70).

a množstve konzumácie spotrebiteľom, ako je to v prípade listov viniča a šalátu alebo bylín, nestačí na zaradenie do rovnakej skupiny produktov.

36. Z týchto úvah vyplýva, že listy viniča by nemali byť zaradené do skupiny produktov „Listová zelenina a čerstvé byliny“. Vínná réva a šaláty alebo byliny sú, pokiaľ ide o druh rastlín a pestovanie, príliš odlišné na to, aby na listy viniča bolo možné bez vedeckého zdôvodnenia uplatňovať maximálne hodnoty stanovené osobitne pre šaláty a byliny kvôli ich potrebe pesticídov. Smernica 90/642 vo svojich odôvodneniach uvádza, že stanovenie záväzných maximálnych úrovní rezíduí pesticídov si vyžaduje zdĺhavé technické posudzovanie.¹⁷

37. Nič iné nevyplýva ani z návrhu Komisie „Classification of (minor) crops not listed in the Appendix of council Directive 90/642“¹⁸, na ktorý poukázala fínska vláda. Tento dokument obsahuje návrhy na zaradenie tých produktov, ktoré nie sú výslovne uvedené v prílohe I smernice 90/642. Na strane 107 je uvedený návrh na zaradenie listov viniča ako bylín do skupiny produktov „Listová zelenina a čerstvé byliny“. Tento návrh Komisie je súčasťou celkového dokumentu s názvom „Guidelines for the generation of data concerning residues as provided

in Annex II part A, section 6 and Annex II, part A, section 8 of Directive 91/414/EEC concerning the placing of plant protection products on the market“¹⁹. V jeho predslove je však uvedené, že ide len o vyjadrenie názorov odborov Komisie a nebol určený na vyvolanie právne záväzných účinkov. Na to upozornila aj Komisia vo svojich písomných pripomienkach. Každopádne by sa tento návrh Komisie mohol považovať za znalecký posudok k otázke rovnakého zatriedenia bylín a listov viniča. Dokument však nemožno považovať za určitý druh znaleckého posudku, pretože z neho nevyplýva ako a prípadne na základe akých analýz dospela Komisia k navrhnutému zaradeniu.

38. Listy viniča teda nemožno zaradiť do skupiny produktov „Listová zelenina a čerstvé byliny“.

17 — Pozri trinásť odôvodnenie smernice 90/642.

18 — Pozri poznámku pod čiarou 6.

19 — Komisia, Generálne riaditeľstvo pre poľnohospodárstvo VI B II-1, 1607/VI/97 rev. 2, 10/6/1999 (http://europa.eu.int/comm/food/resources/publications_en.htm).

39. Do úvahy však prichádza aj zaradenie listov viniča do skupiny produktov „Bobuľoviny a drobné ovocie“ a tam do položky „Stolové a muštové hrozno“, za čo sa vyslovili spoločnosť Gavrielides a grécka vláda pre prípad, že sa smernica na listy viniča vzťahuje.

40. V prospech takéhoto prístupu hovorí aj to, že listy viniča a hrozno sú časti tej istej rastliny. Mohli by byť preto identické aj pokiaľ ide o množstvo pesticídov potrebné na účely výnosného pestovania.

41. Proti tomuto zaradeniu však stojí znenie. V prípade listov nejde totiž o bobule ani o hrozno.

42. Naproti tomu nie je presvedčivé tvrdenie Komisie, podľa ktorého s listami vínnej révy nemožno zaobchádzať ako so stolovým alebo muštovým hroznom, pretože v treťom stĺpci prílohy I smernice 90/642, v ktorom sú uvedené tie časti produktov, na ktoré sa vzťahujú maximálne úrovne, sú vyňaté stopky hrozna, a preto treba takisto vyňať listy. V treťom stĺpci sú vyňaté tie časti produktov, pri ktorých sa vychádza z toho, že neslúžia na konzumáciu (napr. stopky),

pretože ich kontaminácia škodlivými látkami nevedie k zaťaženiu ľudského organizmu, a preto sa pri meraní nemusia zohľadňovať.

43. Pri skúmaní, či listy vínnej révy majú podliehať tým istým maximálnym úrovňami pre pesticídy ako stolové a muštové hrozno, treba predovšetkým zohľadniť to, že cieľom smernice 90/642 je čo možno najväčšia ochrana ľudí a životného prostredia.²⁰ To, či zaradenie listov viniča ako stolové a muštové hrozno a tým zároveň povolenie relatívne vysokej úrovne rezíduí je v súlade so zámerom smernice, nemožno určiť bez vedeckej analýzy. Čas žatvy pre listy a pre hrozno môže byť rozdielny, je možné, že na pestovanie vínnej révy určenej na zber listov treba menšie množstvo pesticídov ako na pestovanie vínnej révy určenej na zber hrozna. Tieto neurčitosti by museli byť odstránené vedeckým výskumom vykonaným na úrovni Spoločenstva a listy viniča by museli byť zahrnuté do prílohy smernice jej zmenou. Zaradenie len na základe výkladu a bez vedeckej argumentácie nie je možné. Listy viniča preto nemožno zaradiť ani do položky produktov stolového a muštového hrozna.

44. Na záver treba vysloviť, že aj keď výpočet produktov uvedených v prílohe I smerni-

20 — Pozri šieste odôvodnenie smernice 90/642.

ce 90/642 nemá taxatívny charakter, nemožno listy viniča zaradiť z vyššie uvedených dôvodov ani do skupiny produktov „Listová zelenina a čerstvé byliny“, ani do skupiny produktov „Bobuľoviny a drobné ovocie — Stolové a muštové hrozno“. Okrem týchto skupín neprichádza do úvahy žiadna iná skupina produktov. Listy viniča preto nepatria do pôsobnosti smernice.

nariadenia č. 178/2002²², predovšetkým článok 14, sa naopak na tento prípad nevzťahujú, pretože podľa článku 65 nariadenia nadobudnú účinnosť až 1. januára 2005.

45. Tu uvedený výklad smernice 90/642 naozaj vedie k záveru, že v oblasti upravenej smernicou neexistuje obsiahla harmonizácia všetkých rastlinných produktov. Voči tomuto výkladu by sa teda mohlo namietat, že je v rozpore s iným cieľom smernice, konkrétne so zabezpečením voľného pohybu tovaru v Spoločenstve.²¹ Vyššie uvedené vysvetlenia však ukázali, že práve toto je výklad, ktorý zohľadňuje aj ostatné ciele sledované smernicou, a tak uvádza všetky ciele smernice do rovnováhy.

46. Treba takisto vysloviť, že aj keď sa určí, že smernica sa nemá uplatniť, prípustnou je len taká vnútroštátna úprava, ktorá je okrem toho v súlade s právom Spoločenstva a predovšetkým s článkami 28 ES a 30 ES. Prípadne uplatniteľné príslušné ustanovenia

47. Podľa článku 28 ES sú v rámci obchodu medzi členskými štátmi zakázané množstevné obmedzenia dovozu a všetky opatrenia s rovnocenným účinkom. Podľa ustálenej judikatúry Súdu sa všetky pravidlá obchodu, ktoré sú spôsobilé byť priamo alebo nepriamo, aktuálne alebo potenciálne prekážkou obchodu v rámci Spoločenstva, považujú za opatrenie s rovnocenným účinkom.²³ Pravidlá obchodu môžu spočívať aj v správnej praxi.²⁴ Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania nemožno vyčítať, či vo Fínsku existuje všeobecná správna prax týkajúca sa podmienok na povolenie dovozu listov viniča. Ale ani individuálne akty verejnej správy nesmú byť v rozpore s ustanovením článku 28 ES, pretože toto ustanovenie zakotvuje práva jednotlivcov, ktorých uplatnenie nesmie závisieť od toho, či tieto práva boli porušené individuálnym

22 — Citované v poznámke pod čiarou 7.

23 — Pozri predovšetkým rozsudok z 11. júla 1974, Dassonville, 8/74, Zb. s. 837, bod 5.

24 — Pozri rozsudok z 9. mája 1985, Komisia/Francúzsko, 21/84, Zb. s. 1355, bod 13.

21 — Pozri jedenáste odôvodnenie smernice 90/642.

aktom verejnej správy, alebo správnu praxou.²⁵ Sporné rozhodnutia, ktoré podmienili dovoz listov viniča dodržaním určitej maximálnej úrovne rezíduí, sú prekážkou obchodu v rámci Spoločenstva a predstavujú tak opatrenie s rovnakým účinkom.

stravovacie návyky obyvateľstva a jeho zdravotný stav.²⁷

49. Podľa ustálenej judikatúry Súdu musia členské štáty pri vykonávaní svojej diskrečnej právomoci týkajúcej sa ochrany verejného zdravia brať zohľadňovať zásadu proporcionality zakotvenú v druhej vete článku 30 ES. Podľa tejto zásady sa musia vnútroštátne opatrenia obmedziť na to, čo je skutočne nevyhnutné na ochranu zdravia obyvateľstva, musia byť primerané sledovanému cieľu a musia to byť také opatrenia, ktoré obmedzujú obchod v rámci Spoločenstva čo najmenej.²⁸

48. Obmedzenia zakázané podľa článku 28 ES však môžu byť odôvodnené podľa článku 30 ES, predovšetkým na účely ochrany ľudského zdravia. Podľa judikatúry Súdu je vecou členských štátov určiť, v akom rozsahu chcú zabezpečiť ochranu zdravia a života ľudí. Disponujú pritom širokou diskrečnou právomocou, musia však vziať ohľad na požiadavky voľného pohybu tovaru.²⁶ Vo veci Heijn, ktorej predmetom bola takisto vnútroštátna právna úprava o rezíduách pesticídov v potravinách, vychádzal Súd takisto so širokej diskrečnej právomoci a rozhodol, že vnútroštátna právna úprava smie zohľadniť aj klimatické podmienky,

50. Vnútroštátny súd bude teda musieť preskúmať, ktorá z maximálnych úrovní rezíduí pesticídov na listoch viniča je nevyhnutná na ochranu verejného zdravia. Bude takisto musieť posúdiť, či a v akej miere je nevyhnutné používať pesticídy pri pestovaní listov viniča.²⁹

25 — V súvislosti so slobodou poskytovania služieb pozri rozsudok z 29. apríla 1999, Ciola, C-224/97, Zb. s. I-2517, bod 32.

26 — Pozri rozsudky z 27. júna 1996, Brandsma, C-293/94, Zb. s. I-3159, bod 11, a zo 17. septembra 1998, Harpegnes, C-400/96, Zb. s. I-5121, bod 33.

27 — Rozsudok z 19. septembra 1984, Heijn, 94/83, Zb. s. 3263, bod 16.

28 — Pozri rozsudok zo 14. júla 1983, Sandoz, 174/82, Zb. s. 2445, bod 18; pozri ďalej rozsudky z 23. septembra 2003, Komisia/Dánsko, C-192/01, Zb. s. I-9693, bod 45; z 29. apríla 2004, Komisia/Nemecko, C-387/99, Zb. s. I-3751, bod 71, a z 29. apríla 2004, Komisia/Rakúsko, C-150/00, Zb. s. I-3887, bod 88.

29 — Pozri rozsudky Heijn, už citovaný v poznámke pod čiarou 26, bod 15, a z 13. marca 1986, Mirepoix, C-54/85, Zb. s. 1067, bod 14.

V — Návrh

51. Na základe vyššie uvedených úvah navrhujem Súdnemu dvoru, aby na prejudiciálne otázky položené Helsingin hallinto-oikeus odpovedal takto:

Smernica Rady 90/642/EHS z 27. novembra 1990 o stanovení maximálnych hladín pre rezíduá [úrovni reziduí — *neoficiálny preklad*] pesticídov v a na určitých produktoch rastlinného pôvodu vrátane ovocia a zeleniny v znení zmien a doplnení sa nevzťahuje na listy viniča.